
АНТОНЕНКО І.І.,
старший викладач,
факультет лінгвістики,
Національний Технічний
університет України
«Київський політехнічний
інститут ім. Сікорського»,
м. Київ, Україна

МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ НАВЧАННЯ АНГЛОМОВНОГО ПИСЬМА МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ВИДАВНИЧО- ПОЛІГРАФІЧНОЇ ГАЛУЗІ

Стаття присвячена проблемі навчання іноземним мовам студентів немовних вузів і проблемам професійної освіти фахівця. Досліджується професійно-орієнтоване писемне спілкування іноземною мовою та підготовка кваліфікованих фахівців. Однією з головних задач є формування професійного мислення, яке направлена на пошук рішень завдань, пов'язаних з професійною діяльністю.

Ключові слова: навчання іноземної мови професійного спрямування, професійна інішомовна комунікативна компетентність, професійно-орієнтоване писемне мовлення.

Статья посвящена проблеме обучения иностранным языкам студентов неязыковых вузов и проблемам профессионального образования специалистов. Исследуется важность профессионально-ориентированного письменного общения на иностранном языке и подготовка квалифицированных специалистов. Одной из главных задач является формирование профессионального мышления, которое направлено на поиск решений задач, связанных с профессиональной деятельностью.

Ключевые слова: обучение иностранному языку профессиональной направленности, профессиональная иноязычная коммуникативная компетентность, профессионально ориентированная письменная речь.

The article is devoted to the problem of teaching foreign languages in non-linguistic universities and to the problems of professional education of specialists. Certain attention is paid to developing professionally-oriented written communication in a foreign language and the training of qualified specialists which use knowledge of the English language effectively in professional sphere. One of the main tasks is the formation of professional thinking, which is aimed at solving of tasks related to professional activity.

Key words: *teaching a foreign language for professional communication, professional foreign language communicative competence, professionally oriented written communication.*

Постановка проблеми. В умовах розвитку комунікаційних технологій велике значення має навчання писемного мовлення як одного з найбільш складних видів мовленнєвої діяльності. Формування англомовної компетентності передбачає розвиток умінь створювати тексти професійної спрямованості. Підготовка фахівця включає поєднання професіоналізму та всебічного розвитку спеціаліста. Пошук більш досконалих шляхів керування професійним ростом та пізнавальною діяльністю майбутніх фахівців залишається актуальним завданням. Саме в недосконалості управління пізнавальною діяльністю, переважна більшість дослідників вбачає головну причину зниження ефективності підготовки фахівців.

Метою даної статті є визначення цілей і завдань, а також принципів навчання англомовного письма.

Актуальність теми зумовлена тим, що студенти не володіють професійно спрямованою писемною комунікацією на належному рівні, а соціальним замовленням суспільства є підготовка висококваліфікованих фахівців. Навчання має бути спрямованим на засвоєння студентами англійської про-

фесійної лексики [4] та формування вмінь будувати професійні висловлювання англійською мовою. Важливими факторами у діяльності особистості є знання та досвід, які потрібні фахівцям для виконання професійних завдань в умовах інформаційного різноманіття та налагодження міжнародних зв'язків з метою розвитку професійно-ділових контактів.

Важливими складниками методики навчання є цілі, завдання, зміст та принципи навчання. Досягнення цілей залежить від багатьох компонентів навчального процесу, а розвиток мотивації та умінь набувають головного значення при вивченні мови. Вивчаючи писемне спілкування ми підтримуємо думку, що спілкування у сфері професійної діяльності складається з поетапних дій, при цьому кожен етап процесу співвідноситься з певним рівнем діяльності. Для підвищення ефективності роботи потрібна мотивація, відтворення у навчальній діяльності ситуацій наближених до професійної діяльності. Дослідження у навчанні англійської мови доводять, що використання інформаційних технологій дозволяє покращити навчальний процес. Вивчення мови сприяє розвитку в майбутнього спеціаліста якостей, які

характеризують його як інтелектуальну особистість, його культурні досягнення та презентації їх у суспільстві.

Науковці усвідомлюють необхідність в розвитку спеціальних умінь пошуку інформацію з метою отримання нових знань.

Робота з інформацією передбачає цілий комплекс операцій з пошуку, систематизації, переробки і продукування нової інформації. Збільшення ролі текстів ЗМІ змусило дослідників переглянути традиційну диференціацію функціональних стилів мови, а процеси, які відбувалися у сфері масової комунікації вимагали нових підходів вивчення. Все більше уваги лінгвісти приділяють когнітивному напрямку розвитку комунікативного процесу. Дуже важливе і становлення медіалінгвістики, яка займається вивченням текстів ЗМІ. За визначенням науковця Т.Г. Добросклонської предметом медіалінгвістики є вивчення мови в сфері масової комунікації [3]. Роль текстів масової комунікації у суспільстві та у мові також зросла, так як збільшилася різноманітність медіатекстів. Доцільно підкреслити, що текстова компетенція виконує комунікативну роль, так як забезпечує функціональну і змістовну основу спілкування. Комунікативна компетентність передбачає здатність породжувати письмову мову у відповідності з умовами комунікації.

Постійний розвиток суспільства, нові технологічні можливості, науковий прогрес приводять до того, що студентам потрібно постійно оновлювати інформацію. Журналістська праця неможлива без творчості, так як перед журналістом завжди стоїть завдання створити текст про когось або про подію, яка відбулась, тому важливим стає формування професійного мислення. Під професійним мисленням розумі-

ють систему загальноприйнятих норм та правил, які регулюють діяльність. Формування професійного мислення відбувається тоді, коли студенти займаються професійною діяльністю, яка направлена на пошук рішення завдань, пов'язаних з розумінням професійної діяльності. Сутність професійного мислення полягає в створенні нових творчих рішень за допомогою нових засобів та досягнення більш ефективного та якісного результату. Професійне мислення кваліфікується дослідниками як практичне, його можна розглядати як динамічну систему, а також як поєднання конкретних складників в практичній системі діяльності та формуванні фахівця. Професійно підготовленим будемо вважати фахівця, який володіє таким характером мислення. Навчання писемного мовлення студентів реалізується у процесі оволодіння студентами набором відповідних знань, мовленнєвих навичок і комунікативних умінь, необхідних для створення письмового тексту, що служить засобом спілкування, як у професійній сфері, так і в повсякденному житті. Навчання іншомовного писемного мовлення має відбуватися комплексно, враховуючи лексичні, граматичні і стилістичні норми іноземної мови.

Сьогодні розробляються навчальні програми з курсів, підручники з професійною лексикою, посібники для самостійної роботи з тематичним оглядом літератури, текстами для самоперевірки знань та вправами для закріплення матеріалу. Розробка таких посібників дає широке поле для науково – методичних пошуків.

На основі сучасних міжнародних вимог та за рекомендаціями Комітету Ради Європи з питань освіти, що до підготовки випускників ВНЗ, вважають, що вони мають володіти нави-

чками і вміннями створювати тексти різного ступеня складності, які відповідають певному стилю та жанру писемного спілкування. Основним умінням визначається вміння писати зрозумілі, деталізовані тексти різного спрямування, які пов'язані з особистою та професійною сферами. Студенти 2-го курсу Видавничо-поліграфічного Інституту знаходяться на переламі від навчання загальної та загальнонаукової лексики до навчання професійно орієнтованого лексичного матеріалу. Їм читаються курси з дисциплін: Журналістика, Інтернет-журналістика, Електронні видання, Теорія реклами, Основи редагування, Теорія та методика рекламної та PR творчості. Вони вивчають різні публіцистичні, інформаційні та аналітичні жанри. Так як студенти обізнані з структурою і мовностилістичними особливостями цих жанрів українською та англійською мовами, тому цілком логічно видається думка про формування жанрової англомовної компетенції у читанні і на її основі розвиток умінь написання тексту певного жанру, в нашому випадку – інформаційної замітки та рекламної замітки, саме на цьому етапі навчання. Крім того, на цьому етапі згідно вимог програми АМПС щодо форми завдань для письма, слід шукати ефективні шляхи переходу від еліптичного до деталізованого, розвинутого письма і ефективність такого переходу забезпечується жанровим підходом до навчання писемного мовлення. Для майбутніх фахівців з редагування та видавничої справи жанрова компетенція є неодмінною складовою професійної компетентності. Відтак, навчання письма на основі формування умінь жанрової компетенції відповідає як зовнішній мотивації набуття фаху, так і навчальній мотивації виконання комунікативних завдань переходу

від написання менш деталізованих текстів жанру анонсу до більш розгорнутих текстів, тобто до написання інформаційної замітки та рекламної замітки. Конкретні завдання навчання є основою для визначення його цілей. Під цілями навчання розуміють запланований результат, якого викладач очікує від спрямованої власної педагогічної діяльності та пізнавальної діяльності студентів. Процес навчання передбачає досягнення таких цілей: соціальна, соціокультурна, розвиваюча, освітня, пізнавальна, практична, професійна.

Соціокультурна мета здійснюється шляхом опанування особливостей англомовного письма та застосовування цих особливостей у навчальних і професійно орієнтованих ситуаціях. Вона пов'язана з підготовкою фахівця, який вивчає свою професію, орієнтується в суміжних науках, спроможний до ефективної роботи за спеціальністю на рівні світових стандартів, а також готовий до професійного росту, наділений соціальною та професійною мобільністю.

Практична мета передбачає формування у студентів загальних та професійно орієнтованих мовленнєвих компетенцій для забезпечення ефективного спілкування в професійному середовищі та включає практичне опанування обсягом знань, навичок і вмінь, необхідних для здійснення іншомовного письма. Також мета навчання полягає у формуванні у студентів іншомовної професійно-спрямованої комунікативної компетенції, у розвитку умінь і навичок здійснювати спілкування в усній і письмовій формі у межах професійної сфери і тематики, визначених програмою.

Освітня мета здійснюється через вміння вчитися та працювати з іншомовними ресурсами. Реалізація мети

досягається через розширення професійно орієнтованого та мовного потенціалу студента, завдяки вмінню вчитися самостійно, але діяльність студента потребує вмінь не тільки здійснювати навчальні дії, але й самоконтроль. Важливо підвищувати загальну культуру, розвивати логічне мислення та розширювати лінгвістичний світогляд студентів.

Пізнавальна мета реалізується через залучення студентів до текстової діяльності, а саме написання рекламної замітки, яка активізує пізнавальні здібності студента. Пізнавальна діяльність веде до розвитку критичного мислення, яке включає відбір необхідних фактів та аналіз інформації. Необхідно навчатися порівнювати різні факти, розвивати уміння пошуку інформації та вирішувати проблеми.

Розвиваюча мета досягається шляхом пошукової діяльності студентів та покращенням творчої активності. Вважається важливим постійно удосконалювати мовленнєві, інтелектуальні і пізнавальні здібності. Особливої уваги приділяємо розвитку особистої мотивації і позитивного ставлення до створення рекламної замітки [5]. Слід сприяти формуванню: мовних і мовленнєвих здібностей, мовної здогадки і вміння переносу сформованих навичок і вмінь у нову ситуацію, готовності вступати в іншомовне спілкування, мотивації до подальшого оволодіння культурою країни, мова якої вивчається. Важливо бути готовим долати труднощі та розвивати наполегливість у досягненні поставленої мети. Розвиток цих вмінь необхідний для майбутнього використання у професійній діяльності.

Соціальна мета потребує виховання співробітництва, активності, самовдосконалення і реалізується через систему особистого ставлення студен-

та до іноземної мови і культури у процесі оволодіння ними. Згідно цієї мети необхідно виховувати у студентів: ціннісні орієнтації, позитивні почуття та позитивне ставлення до мови, культури народу, який розмовляє цією мовою. Термін „соціальний” трактується як суспільний, що пов'язаний із життям та стосунками людей у суспільстві. Мова йде не тільки про соціальний розвиток та виховання людини, а її орієнтації на соціальні цінності, норми і правила суспільства, у якому вона живе та реалізує себе як особистість. Необхідно навчати ввічливо робити критичну оцінку власного повідомлення і повідомлень однокласників, виховувати культуру студентів у спілкуванні в аудиторний і позааудиторний час.

В основі будь-якого навчання лежать принципи, якими керуються педагоги й науковці для забезпечення ефективної організації навчання. Навчання англомовного письма, вирізняється такими принципами: комунікативності, доступності і посиленості, систематичності й послідовності, міжпредметних зв'язків і професійно орієнтованого навчання, соціальної взаємодії, інтерактивності, інтегрованості навчання письма з іншими видами мовленнєвої діяльності.

Впровадження Інтернет-технологій в процес навчання обумовлено швидкими темпами розвитку науково-технічного прогресу. Сучасний розвиток мережі Інтернет характеризується появою соціальних сервісів, спрямованих на спілкування між людьми. За останнє десятиліття було написано чимало робіт, які розкривають позитивний вплив різних форм Інтернет-комунікацій на формування іншомовної комунікативної компетенції студентів.

Доступність досягається шляхом надання студенту матеріалу в рамках

обізнаності з предметом вивчення. Важливо, щоб навчальний матеріал був посилюючим для студентів [1], тобто тексти та вправи, запропоновані викладачем мають вести до успіху і надавати нових знань та розвивати навички та вміння з іноземної мови. Вони повинні відповідати етапу навчання, рівню знань студентів та враховувати їх психологічні можливості. Дотримання рекомендацій Типової програми АМПС 2005р. (English for Specific Purposes (ESP), освітньо-кваліфікаційної характеристики (ОКХ) та освітньо-професійної програми (ОПП), специфіки інформації професійно орієнтованих предметів і психологічних особливостей студента дають змогу зробити процес навчання доступним. Принцип систематичності й послідовності необхідний для організації системи навчання письма та для засвоєння навчального матеріалу. Так як вправа виступає основою тренування у відпрацюванні певних навичок та вдосконаленні умінь, то успішне формування умінь писати залежить від організації системи вправ. У основі системності лежать система і підсистеми вправ, які надають поступове оволодіння навичками та вміннями професійного письма. Студенти усвідомлюють структуру тексту, з'ясовують логічні зв'язки між структурними частинами тексту, а це допомагає при написанні інформаційної замітки та рекламної замітки. Навчання англomовного письма із залученням комп'ютерних засобів охоплює аудиторний і позааудиторний час і ставить за мету навчити створювати текст, як в аудиторії, так і вдома. Створення тексту потребує урахування особливостей розвитку мислення, уваги, досвіду, професійно орієнтованих знань і рівня знань іноземної мови. Індивідуальна творчість студен-

та в писемному мовленні представлена його самостійним повідомленням, відображенням досягнень студента, його знань, навичок і умінь. Навчання реалізується через вправи, які виконуються студентом та оцінюються викладачем.

У сучасних педагогічних дослідженнях поняття «інтегроване навчання» використовується для позначення принципу зв'язку навчальної інформації з різних галузей знань, що вивчають студенти в процесі професійної підготовки, при цьому потрібно направляти зусилля на досягнення конкретних цілей засвоєння кожної частини матеріалу, реалізацію відповідних компонентів змісту, методів і засобів навчання, тому принципи міжпредметних зв'язків і професійно орієнтованого навчання є важливими для навчання. Інформація, яка пропонується студенту іноземною мовою, професійно орієнтована і пов'язана з предметами спеціальності [2].

Слід особливу увагу приділяти соціальному принципу, тому що в процесі інтерактивного навчання письма кожен набуває певного статусу чи ролі. Для студентів знання англійської мови та об'єднання інформації з різних дисциплін можуть забезпечити покращення теоретичних знань та професійного досвіду. Сучасні досягнення в галузі інформаційних технологій впливають на творчу ініціативу студентів. Використання соціальних медіа у якості навчального середовища може розширити кругозір студентів. В наш час особливої уваги заслуговує блог, так як він набув популярності як навчального інструменту [6]. Блоги використовують для особистих, навчальних, професійних та комерційних потреб. Серед навчальних блогів виділяють: блог викладача для надання навчальної інформації, розміщен-

ня матеріалів для читання та організації роботи студентів; блог студента або блог групи для написання повідомлень, інформації про заняття, публікації робіт студентів, розміщення зображень, посилань. Соціальні зв'язки дозволяють об'єднати студентів-читачів та авторів темою спілкування, спільними інтересами, тому блог може об'єднати студентів за їх професійно орієнтованими інтересами і у ньому кожен може висловити власні думки щодо інформації, або знайти спільні точки зору в певних питаннях між автором і читачем.

Принцип інтерактивності реалізується через залучення інформаційних технологій [7], які необхідні під час планування повідомлення або розгляду тексту-зразка, так як вони дозволяють працювати в інтерактивному режимі, а саме спілкування (студент ↔ комп'ютер ↔ викладач або студент ↔ комп'ютер ↔ студент) та знаходити шляхи вирішення завдань. Слід підкреслити, що це дуже допомагало при поетапному створенні писемного повідомлення та для взаємодії з студентами, при обговоренні повідомлення.

Принцип інтегрованості навчання письма з іншими видами мовленнєвої діяльності передбачає тісний зв'язок з читанням. Читаючи тексти певної тематики, студент набуває знань особливостей (композиції, лексики, граматики) тексту, визначає проблематику і відбирає необхідні джерела. Так як

засоби масової інформації вважаються одним з найпоширеніших засобів інформування та розвиток інформаційних технологій призвели до розширення комунікаційного простору, то зростання ролі засобів масової інформації у житті суспільства та їх розвиток, стали результатом виникнення єдиного інформаційного простору. Новий рівень інформаційної культури, розвиток міжнародних засобів масової комунікації вимагає від сучасних фахівців видавничо-поліграфічного напрямку вміння пошуку професійної інформації.

Висновки. Необхідно розвивати у студента його професійні компетенції. В процесі досягнення цієї мети студенти мають одержати достатній рівень англомовної компетентності, яку складають мовленнєві вміння, сформовані на основі мовних, пізнавальних, мовленнєвих навичок. Підсумовуючи сказане вище, зазначимо, що використання рекламних текстів на заняттях з англійської мови підвищує ефективність формування як професійної так і іншомовної комунікативної компетентності майбутніх фахівців, які навчаються аналізувати отриману інформацію та використовувати її в іншомовній професійно спрямованій комунікації. Отже, визначення цілей і завдань та запропоновані принципи методики навчання майбутніх фахівців дозволять послідовно спланувати й організувати процес навчання писемного мовлення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Баклаженко Ю. В. Методика індивідуалізації навчання англійського професійно орієнтованого писемного мовлення майбутніх аналітиків систем. : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Баклаженко Юлії Вікторівна. – К., 2016. – 344 с.

2. Vereitina I. A. Інтегроване навчання майбутніх екологів професійно орієнтованого спілкування англійською мовою: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02/ Vereitina Iryna Anatoliyivna. – К., 2011. – 203 с.
3. Добросклонская Т. Г. Медиалингвистика: системный подход к языку СМИ: современная английская медиаречь / Т. Г. Добросклонская. – М.: Наука, 2008. – 264 с.
4. Коломиец С. С. Обучение специалистов профессионально-ориентированному общению с зарубежными партнерами (на материале английского языка) : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Коломиец Светлана Семеновна. – К., 1994. – 252 с.
5. Костромина Е. А. Структурно-семантические особенности рекламных текстов: на примере материалов нижегородской прессы : дис. ... канд. филол. наук 10.02.01 / Костромина Елена Александровна. – Н. Новгород, 2000 - 191 с.
6. Павельева Т. Ю. Методика развития умений письменной речи студентов средствами учебного интернет-блога: дис.... канд. пед. наук: 13.00.02 / Павельева Татьяна Юрьевна. – Тамбов, 2010. – 157 с.
7. Синекон О. С. Методика інтерактивного навчання англійського писемного мовлення майбутніх фахівців з інформаційної безпеки з використанням комп'ютерних технологій : дис. ... кандидата пед. наук : 13.00.02 / Синекон Оксана Степанівна. – К., 2011. – 370 с.

TRANSLITERATION OF REFERENCES:

1. Baklazhenko Yu. V. Metody`ka indy`vidualizaciyi navchannya anglijs`kogo profesijno oriyentovanogo py`semnogo movlennya majbutnix anality`kiv sy`stem. : dy`s. ... kand. ped. nauk : 13.00.02 / Baklazhenko Yuliyi Viktorivna. – К., 2016. – 344 s.
2. Vereitina I. A. Integrovane navchannya majbutnix ekologiv profesijno oriyentovanogo spilkuvannya anglijs`koyu movoyu: dy`s. ... kand. ped. nauk : 13.00.02/ Vereitina Iry`na Anatoliyivna. – К., 2011. – 203 s.
3. Dobrosklonskaja T. G. Medialingvistika: sistemnyj podhod k jazyka SMI: sovremennaja anglijskaja mediarech' / T. G. Dobrosklonskaja. – М.: Nauka, 2008. – 264 s.
4. Kolomiec S.S. Obuchenie specialistov professional`no-orientirovannomu obshheniju s zarubezhnymi partnerami (na materiale anglijskogo jazyka) : dis. ... kand. ped. nauk : 13.00.02 / Kolomiec Svetlana Semenovna. – К., 1994. – 252 s.
5. Kostromina E. A. Strukturno-semanticheskie osobennosti reklamnyh tekstov: na primere materialov nizhegorodskoj pressy : dis. ... kand. filol. nauk 10.02.01 / Kostromina Elena Aleksandrovna. – N. Novgorod, 2000 - 191 s.
6. Pavel`eva T. Ju. Metodika razvitija umenij pis`mennoj rechi studentov sredstvami uchebnogo internet-bloga: dis.... kand. ped. nauk: 13.00.02 / Pavel`eva Tat`jana Jur`evna. – Tambov, 2010. – 157 s.
7. Synekop O. S. Metody`ka interakty`vnogo navchannya anglijs`kogo py`semnogo movlennya majbutnix faxivciv z informacijnoyi bezpeky` z vy`kory`stannjam komp`juterny`x tehnologij : dy`s. ... kandy`data ped. nauk : 13.00.02 / Synekop Oksana Stepanivna. – К., 2011. – 370 s.

Antonenko Inna Ivanivna

Senior Teacher, The National Technical University of Ukraine

«Igor Sikorsky Kyiv polytechnic institute»

Kyiv, Ukraine

E-mail: discussion17@ukr.net

**METHODOLOGICAL BASES FOR LEARNING THE ENGLISH LETTER OF FUTURE FACTORS OF
THE PRODUCTION-POLYGRAPHIC FIELD**